

การครองอำนาจนำของสหรัฐอเมริกา : ศึกษาบทบาทการต่อต้าน
การทำรัฐประหารในพม่าของสหรัฐอเมริกา
The United States Hegemony: A Study of the United States' Role
in the Myanmar Coup

อนุพัทธ์ ท่วมอ้า (Anupat Thuamam)

นิสิตปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการจัดการการปกครอง คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

Master's students of Political Economy and Governance, Faculty of Political Science and Law,
Burapha University

E-mail: Anupattheboss@outlook.com

Received: 20 May 2021

Revised: 21 July 2021

Accepted: 27 July 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการในการครองอำนาจนำของสหรัฐอเมริกาภายใต้บริบทของการเข้าไปมีบทบาทในการต่อต้านการรัฐประหารในพม่าในปี พ.ศ. 2564 ผ่านการอาศัยกรอบแนวคิดเรื่องการครองอำนาจนำ ของอันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci) ในการศึกษาปรากฏการณ์ดังกล่าว จากผลการศึกษาพบว่า กระบวนการในการครองอำนาจนำของสหรัฐอเมริกาในครั้งนี้ มีกระบวนการอยู่ 2 รูปแบบ คือ 1. กระบวนการครองอำนาจนำทางการเมือง 2. กระบวนการครองอำนาจนำทางวัฒนธรรม ซึ่งทั้งสองกระบวนการนี้เป็นการผสมผสานกันในเรื่องของการใช้อำนาจในรูปแบบในโลกยุคโลกาภิวัตน์ นั่นคือ การใช้อำนาจแบบบีบบังคับ ผสมผสานกับการสร้างความยินยอมพร้อมใจ

คำสำคัญ: สหรัฐอเมริกา, การรัฐประหารในพม่า, การครองอำนาจนำ

Abstract

The purpose of this article is to study the Hegemony of the United States within the Anti-coup context of Myanmar in 2021, by using the Antonio Gramsci Hegemony framework. According to the results of the study, the dominance of the United States was found to occur from 2 processes: 1. The process of dominating politics, 2. The process of dominating culture. Both of these processes are a combination the powers of coercion and consent in a globalized world.

Keywords: USA, Coup in Myanmar, Hegemony

บทนำ

ในปัจจุบัน โลกของเราอยู่ภายใต้สภาวะของยุคโลกาภิวัตน์ ที่โลกนั้นมีลักษณะของการกระชับแน่นระหว่างเวลาและสถานที่ (time – space compression) ซึ่งทำให้การถ่ายโอนข้อมูลหรือข่าวสารต่างๆ สามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วและทำให้เราสามารถรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอีกซีกโลกหนึ่งได้ภายในเวลาพร้อมๆ กันได้ (simultaneity) และในโลกยุคโลกาภิวัตน์นี้เอง ก็ทำให้รูปแบบของการกาารใช้อำนาจมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยรูปแบบของการใช้อำนาจในยุคที่เราเรียกว่ายุคโลกาภิวัตน์นั้น ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ที่เพียงในระดับ “รัฐชาติ” เหมือนแต่ก่อนอีกต่อไป แต่อำนาจรูปแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 ได้แปรเปลี่ยนกลายเป็นอำนาจของประชาชน หรือที่เรียกว่า ความร่วมมือร่วมใจของประชาชนทั่วโลก (the collaborative commons) (Rifkin, 2014 อ้างถึงใน ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2549ก, หน้า 248) ดังนั้น การร่วมมือกันระหว่างประชาชนทั่วโลก จึงเป็นสาระสำคัญในโลกศตวรรษที่ 21 มากกว่าการต่อสู้แข่งขันกันของรัฐ-ชาติดังแต่ก่อน

เมื่อโลกในปัจจุบันนี้มีความสลับซับซ้อนที่มากขึ้น ทำให้เวทีการเมืองระหว่างประเทศหรือเวทีการเมืองในระดับโลก ไม่ได้มีการเคลื่อนไหวแบบกระจุกตัวของอำนาจอยู่แค่ที่เพียงการเคลื่อนไหวของรัฐ-ชาติอีกต่อไป (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2549ข) หากแต่ในเวทีการเมืองระดับโลกและระหว่างประเทศในปัจจุบัน ได้มีตัวแสดงอื่นที่ไม่ใช่รัฐ (non - state actors) ต่างๆ เข้ามามีบทบาทในเรื่องของผลประโยชน์ต่างๆ รวมถึงมีอำนาจในการต่อรองต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในระดับปัจเจก กลุ่มองค์กรภาคเอกชน บรรษัทข้ามชาติ รวมถึงขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบต่างๆ เมื่อรูปแบบของอำนาจได้แปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและปัจจุบันนี้อำนาจนั้นก็มีความเกี่ยวข้องกับกาารใช้อำนาจของรัฐมหาอำนาจในระดับ “การเมืองระหว่างประเทศ” เพิ่มมากขึ้นอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และอำนาจในรูปแบบใหม่นั้น ก็คืออำนาจที่อยู่ในรูปแบบของการครองอำนาจนำ สิ่งนี้เองที่เป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้ผู้เขียนเกิดความสนใจและเกิดการตั้ง

ข้อสงสัยขึ้นว่า ภายใต้กระแสโลกโลกาภิวัตน์นี้ ที่สิ่งต่างๆ มีการแปรเปลี่ยนไปอย่างมากแม้กระทั่งในเรื่องของอำนาจที่อำนาจไม่ได้มีการกระจุกตัวแบบแต่ก่อน รัฐมหาอำนาจมีกระบวนการในการใช้อำนาจของตนที่มีอยู่เพื่อครองอำนาจนำต่อประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้อย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการดังกล่าวของชาติมหาอำนาจและปัจจุบันภายใต้กระแสโลกที่มีการเปิดกว้างมากขึ้น การพยายามจะครองอำนาจนำต่อกระแสโลกของรัฐมหาอำนาจยังมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน

เมื่อเรากล่าวถึง ชาติมหาอำนาจ เป็นไปไม่ได้เลยที่เราจะไม่นึกถึง ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในบทความนี้ ผู้เขียนจึงอยากจะนำกรณีของ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นกรณีศึกษา เนื่องจาก ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็น 1 ใน ประเทศที่มีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองเหนือกว่าหลายๆ ชาติหรือเป็น 1 ในประเทศมหาอำนาจในโลกประเทศหนึ่ง ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาก็ได้เน้นแนวคิดเชิงอุดมการณ์ที่สำคัญนั่นก็คือ อุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย (liberal democracy), แนวคิดสิทธิมนุษยชน (human right) (เอนกชัย เรื่องรัตนगर, 2555, หน้า 1) และการค้าแบบเสรี (liberalization) ที่เป็นรากฐานของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้เป็นแนวคิด ที่ได้รับการยอมรับจากประเทศต่างๆ หลายประเทศ จนกลายเป็นค่านิยมในระดับสากล และถูกทำให้หยั่งลึกลงไปในสังคมของประเทศนั้นๆ ทำให้เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ลดทอนความเป็นประชาธิปไตยใดๆ ลง เช่น การเกิดเหตุการณ์ปฏิวัติรัฐประหารหรือการปิดกั้นสิทธิ เสรีภาพ ในการเรียกร้องทางการเมือง จะเกิดกระแสการต่อต้านการกระทำนั้นๆ เสมอ จากชาติมหาอำนาจและประเทศเพื่อนบ้าน อย่างรุนแรงและชัดเจนเสมอ หรือแม้แต่มีการเสนอตัวเข้ามาเป็นคนกลางเจรจาไกล่เกลี่ยปัญหาความบาดหมางในประเทศโดยต่างชาติหรือโดยองค์การหรือสมาคมระหว่างประเทศ (ประกิจ ประสิทธิ์สุภผล, 2558, หน้า 72-73) อีกทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาก็ใช้ประโยชน์จากแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตยและแนวคิดสิทธิมนุษยชน ในการมุ่งโจมตีประเทศที่มีสถานะอยู่ในประเทศกำลังพัฒนาที่มีปัญหาในเรื่องของประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน โดยการใช้ประเด็นประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน รวมถึงประเด็นทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการดำเนินการโจมตีประเทศเหล่านั้นที่มีแนวคิดที่ขัดกับผลประโยชน์และแนวทางของสหรัฐอเมริกา (เอนกชัย เรื่องรัตนगर, 2555, หน้า 1-2)

ตัวอย่างที่ผู้เขียนจะขอยกมาเป็นกรณีศึกษาในบทความนี้ นั่นก็คือ ประเทศพม่า เนื่องจากเป็นประเทศที่มีปัญหาด้านประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน และถูกจับตามองจากสหรัฐอเมริกามาโดยตลอด ในอดีตพม่านั้นเคยถูกปกครองด้วยระบอบเผด็จการทางทหารมาอย่างยาวนานและแม้จะมีการเลือกตั้งผ่านไปแล้ว แต่ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนก็ยังมีปัญหามาโดยตลอด ยกตัวอย่างเช่น กองทัพพม่าละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อชนกลุ่มน้อยชาวโรฮิงญา (Herman, S., 2557; อับดุลเลาะ วันอะฮ์หมัด, 2559) การใช้ความรุนแรงต่อต้านชาวมุสลิมที่มีผู้นำคือพระสงฆ์ภายใต้กระแสชาตินิยมพุทธศาสนา (Wai Yan Phone, 2557) และเหตุการณ์ล่าสุด ก็คือ การทำรัฐประหารของกองทัพพม่า ที่ไม่ยอมรับผลการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 8 พ.ย. 2563 โดยอ้างว่ามีการทุจริต หลังจากพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย หรือ เอ็นแอลดี ของ

อนุพัทธ์ ท้วมอ่า

"ออง ซาน ซูจี" ชนะการเลือกตั้ง รวมทั้งได้เข้าจับกุมตัวของ ซาน ซูจี และคนสำคัญทางการเมืองของพรรคเอ็นแอลดีอีกหลายคน (CNN, 2564)

หลังจากเกิดการทำรัฐประหารในพม่าโดยกองทัพ ปฏิบัติการของประเทศสหรัฐอเมริกาภายใต้รัฐบาลของ โจ ไบเดน ประธานาธิบดีคนล่าสุดของสหรัฐอเมริกาที่อยู่ในฐานะผู้นำโลกด้านเสรีนิยมประชาธิปไตย ได้กระทำการประณามการทำรัฐประหารครั้งนี้ และต่อต้านการทำรัฐประหาร โดยมีใจความว่า “ สหรัฐต่อต้านความพยายามใดๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงผลการเลือกตั้งเมื่อไม่นานนี้ หรือขัดขวางการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยของเมียนมา และจะยืนหยัดอยู่กับประชาชนเมียนมาที่ปรารถนาประชาธิปไตย, เสรีภาพ สันติภาพ และการพัฒนา กองทัพต้องถอยออกมาทันที” รวมถึงมีการเรียกร้องให้มีการปล่อยตัวเจ้าหน้าที่รัฐบาลและผู้นำภาคประชาสังคมทุกคน (BBC NEWS, 2564) รวมทั้งการประกาศคว่ำบาตรพม่า แต่เน้นไปที่แกนนำในการทำรัฐประหารในครั้งนี้ คือ ผู้นำกองทัพ สมาชิกครอบครัว ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และใช้มาตรการควบคุมการส่งออกสินค้าไปยังเมียนมา และระงับทรัพย์สินต่างๆ ในสหรัฐฯ ที่เอื้อประโยชน์ต่อรัฐบาลเมียนมา (The White House, 2564) แต่อย่างไรคงให้การสนับสนุนในด้านสาธารณสุข สังคม และอื่นๆที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนเมียนมาโดยตรง ซึ่งหลังจากที่สหรัฐอเมริกาเริ่มมีท่าทีต่อการทำรัฐประหารในพม่า ก็ส่งผลให้เริ่มมีการเคลื่อนไหวจากกลุ่มหรือประเทศต่างๆ ทั่วโลกต่อการทำรัฐประหารนี้เช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น สหภาพยุโรป (EU) ได้ออกมาตรการห้ามการเดินทาง และอายัดทรัพย์สินกับบุคคล 11 ราย ที่เชื่อมโยงกับการรัฐประหาร (ไทยรัฐออนไลน์, 2564) , สหประชาชาติ (UN) ออกคำแถลง 2 ฉบับ แสดงความวิตกกังวลและประณามความรุนแรงต่อผู้ชุมนุมประท้วง, ประเทศนิวซีแลนด์ ระงับการติดต่อดระดับสูงกับพม่า และกำหนดมาตรการห้ามการเดินทางกับผู้นำทหาร, ประเทศอังกฤษและแคนาดา ได้ทำการอายัดทรัพย์สินและห้ามการเดินทางของนายพล ชี้นับัญชีดำ และมีมาตรการที่ป้องกันไม่ให้ความช่วยเหลือของอังกฤษช่วยเหลือรัฐบาลทหารทางอ้อม (ผู้จัดการออนไลน์, 2564)

ด้วยเหตุนี้จึงนำมาสู่ข้อสงสัยของตัวผู้เขียนบทความว่า เหตุใดการขยับเข้ามามีบทบาทของสหรัฐอเมริกาต่อเหตุการณ์รัฐประหารครั้งนี้ในพม่า นั้น จึงมีผลตามมาด้วยการที่นานาชาติๆ หรือองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ มีการแสดงบทบาทไปในแนวทางเดียวกันกับสหรัฐฯ หรือมีบ้างใดๆ หรือมีสิ่งที่แอบแฝงใดๆ ที่เข้ามามีส่วนในเรื่องนี้ ดังนั้นบทความนี้จึงมีความมุ่งหมายที่ต้องการจะตอบข้อสงสัยของผู้เขียนดังที่ได้เคยกล่าวไว้ข้างต้น ด้วยการพยายามทำความเข้าใจในกระบวนการในการครองอำนาจนำของสหรัฐอเมริกาภายใต้บริบทของการเข้าไปมีบทบาทในการต่อต้านการรัฐประหารในพม่า โดยจะทำการศึกษาจากตัวอย่างทางปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศพม่าในกรณีของการเกิดการทำรัฐประหารในพม่าในปี พ.ศ. 2564 โดยอาศัยทฤษฎีหรือกรอบแนวคิดเรื่องการครองอำนาจนำ (hegemony) ของอันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci) เป็นเครื่องมือในการนำมาวิเคราะห์ถึงกระบวนการในการครองอำนาจนำของสหรัฐฯ ผ่านปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการพยายามมองความสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

กับวาระที่ซ่อนเร้น และวิเคราะห์เพื่อฉายภาพวาระที่ซ่อนเร้นเพื่อให้เด่นชัดขึ้นในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยในบทความนี้ผู้เขียนจะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 กรอบความคิดในการวิเคราะห์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์: แนวคิดการครองอำนาจนำของ อันโตนิโอ กรัมสกี ส่วนที่ 2 สหรัฐอเมริกากับการเมืองแบบครองอำนาจนำ และส่วนที่ 3 จะเป็นส่วนของบทสรุป

การครองอำนาจนำ (Hegemony) ของอันโตนิโอ กรัมสกี

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศนั้น กรอบความคิดที่มีบทบาทสำคัญ นั่นก็คือ กรอบความคิดในเรื่องการครองอำนาจนำ หรือ Hegemony ของ อันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับอุดมการณ์ และโครงสร้างส่วนบน (superstructure) และมองว่าหากชนชั้นปกครองมีความต้องการที่จะครองอำนาจนำในสังคมได้อย่างเบ็ดเสร็จจริงๆ (absolute domination) ชนชั้นปกครองจำเป็นจะต้องยึดอำนาจทั้งโครงสร้างส่วนล่างและโครงสร้างส่วนบนเอาไว้ให้ได้ ซึ่งชนชั้นปกครองจะต้องกระทำผ่านสิ่งที่เรียกว่า กลุ่มก้อนทางประวัติศาสตร์ (historical bloc) เพื่อทำให้ความคิดความเห็นของกลุ่มต่างๆ ในสังคมที่มีทั้งกลุ่มที่เห็นด้วยและกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย มีทิศทางไปในทางเดียวกัน เพื่อให้ผู้ถูกครองอำนาจถูกรอบงำทางความคิดอย่างสมบูรณ์และเป็นส่วนสำคัญต่อการกำหนดความเป็นไป หรือมีผลต่อพัฒนาการของสังคมได้ตามเป้าหมายที่ผู้ที่ครองอำนาจนั้นต้องการ (วัชรพล พุทธิรักษา, 2551 อ้างถึงใน สมลักษณ์ ศรีราม และอุดมพร ธีระวิริยะกุล, 2559)

กระบวนการในการครองอำนาจนำนั้น กรัมสกีได้อธิบายไว้ว่ามีอยู่ 2 ลักษณะ นั่นก็คือ 1. การใช้ อำนาจแบบบีบบังคับ (coercion) และ 2. การสร้างความยินยอมพร้อมใจ (consent) (วัชรพล พุทธิรักษา, 2550) โดยทั้งสองวิธีนี้มักจะถูกนำมาใช้แบบควบคู่กัน โดยที่หากมีการใช้อำนาจแบบ coercion หรือ อำนาจบีบบังคับ เพียงอย่างเดียวอาจทำให้การครองอำนาจนั้นไม่ถาวรและอาจเกิดการต่อต้าน มากขึ้นเรื่อยๆ ได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้การสร้างความยินยอมพร้อมใจมาควบคู่ด้วย เนื่องจากการสร้างความยินยอมพร้อมใจนี้เป็นการครอบงำทางความคิด ผ่านระบบกฎหมาย คติความเชื่อ วัฒนธรรม การศึกษา โดยผู้ที่ถูกครอบงำนั้นไม่ได้รู้ตัวเลยว่าตนเองกำลังตกอยู่ภายใต้การครอบงำและ กลายเป็นส่วนหนึ่งของสามัญสำนึกนั้นๆ ของกลุ่มคนในสังคมไปแล้ว (วัชรพล พุทธิรักษา, 2549 อ้างถึงใน สมลักษณ์ ศรีราม และอุดมพร ธีระวิริยะกุล, 2559)

ดังนั้นเราจะเห็นได้อย่างชัดเจนเลยว่า เมื่อมีการครองอำนาจนำเกิดขึ้นที่ใด ที่นั้นมักจะต้อง ตามมาด้วยการทำทลายหรือการต่อต้านการครองอำนาจนำ (counter-hegemony) นั้นๆ เสมอ และการ ครองอำนาจนำนั้นเป็นกระบวนการที่ไม่มีที่สิ้นสุด (a process without an end) เนื่องจาก แม้ว่ามนุษย์จะ อยู่ในฐานะปัจเจกผู้กระทำการภายใต้การครอบงำของโครงสร้างอำนาจ แต่มนุษย์ก็มีอิสระในระดับหนึ่งที่จะ สร้างทางเลือกให้กับชีวิตของตนเอง จึงเป็นเหตุให้ไม่มีชนชั้นในชนชั้นหนึ่งหรือชุดความคิดใดชุดความคิด หนึ่ง จะสามารถผู้ขาดสถานะนำได้ตลอดเวลา (กาญจนา แก้วเทพ, 2551) และเมื่อลองมาวิเคราะห์และ อธิบายเกี่ยวกับการครองอำนาจนำผ่านมุมมองทางสังคมการเมือง และประชาสังคม เราจะพบว่า กลุ่มที่

อนุพัทธ์ ท้วมอ๋

ต้องการสถาปนาการครองอำนาจนำนั้น จะมีกระบวนการอยู่ 2 วิธี นั่นคือ การครองความเป็นเจ้าทางการเมือง (political hegemony) และการครองความเป็นเจ้าทางวัฒนธรรม (cultural hegemony) โดยที่จำเป็นจะต้องทำให้อุดมการณ์ของกลุ่มคนในสังคมต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นมิตรหรือศัตรูต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันให้ได้ หรือที่เรียกว่าเป็นการช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด (war of position) โดยการอาศัยกระบวนการต่างๆ ในการดำเนินการ ไม่ว่าจะ เป็น การใช้สื่อ การดำเนินการผ่านตัวสถาบันต่างๆ เพื่อโน้มน้าวชักจูง และครอบงำทางความคิด ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะถูกกลุ่มที่ต้องการจะสถาปนา การครองอำนาจนำ นำมาใช้ในพื้นที่ทางสังคม ที่เรียกว่า ประชาสังคม หรือเป็นอำนาจที่อยู่ในลักษณะของความยินยอมพร้อมใจควบคู่ไปกับการใช้อำนาจบังคับในสังคมการเมือง เพื่อให้สามารถสร้างสภาวะการครองอำนาจนำได้อย่างเบ็ดเสร็จ เนื่องจากถ้าหากสามารถช่วงชิงพื้นที่ทางความคิดของประชาสังคมได้สำเร็จ การสร้างสภาวะการครองอำนาจนำก็จะสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์และจะทำให้สามารถควบคุมสังคมได้ในระยะยาวและมั่นคงกว่าการใช้อำนาจบังคับเพียงอย่างเดียว

สหรัฐอเมริกากับการครองอำนาจนำ (Hegemony)

ผู้เขียนได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดเรื่อง การครองอำนาจนำ ไว้ข้างต้น หากเมื่อลองมาวิเคราะห์เนื้อหาสาระของแนวคิดนี้แล้วจะเห็นได้ว่า การวิเคราะห์แนวคิดการครองอำนาจนำ เป็นการพยายามวิเคราะห์เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของอุดมการณ์ และวัฒนธรรมที่ครอบงำชีวิตของมนุษย์ในสังคมอยู่ และจะเห็นได้ว่ากระบวนการในการครองอำนาจนำนั้น คือการครองอำนาจนำทางการเมือง และการครองอำนาจนำทางวัฒนธรรม โดยจะมีวิธีการครอบงำผ่านสถาบันหรือระบบต่างๆ ที่มีอยู่ เพื่อสร้างความเห็นพ้องต้องกัน เพื่อสร้างกลุ่มทางประวัติศาสตร์ หรือเป็นการช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด และการสร้างความยินยอมพร้อมใจ ด้วยการดำเนินการโดยอาศัย “กลไก” ต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดการยอมรับและเป็นวิธีการในการได้มาซึ่งสภาวะการครองอำนาจนำทางความคิดและความเชื่อได้อย่างสมบูรณ์

ในกรณีของสหรัฐอเมริกาที่มีบทบาทในการต่อต้านการรัฐประหารในพม่าก็เช่นเดียวกัน ก็ได้ใช้กระบวนการหลายๆ ด้านเป็นเครื่องมือในการสร้างความยินยอมพร้อมใจเหนือพื้นที่ประชาสังคมและใช้อำนาจแบบบีบบังคับไปควบคู่กันในรูปแบบของการออกคำสั่ง นโยบายที่มีการดำเนินการออกมาจากรัฐบาลสหรัฐฯ เพื่อให้สหรัฐอเมริกาได้มาซึ่งสถานะการครองอำนาจนำทั้งทางสังคมและทางการเมือง โดยในบทความนี้ผู้เขียนจะขอเสนอกระบวนการยุทธศาสตร์การครองอำนาจที่สหรัฐอเมริกาใช้ในการสร้างภาวะในการครองอำนาจนำทางการเมืองและการครองอำนาจนำทางวัฒนธรรม โดยมีกระบวนการดังนี้

กระบวนการในการครองอำนาจนำของสหรัฐอเมริกา

1. การครองอำนาจนำทางการเมือง

เมื่อกล่าวถึง อำนาจทางการเมือง สิ่งแรกที่โดยทั่วไปจะนึกถึง นั่นก็คือ “รัฐ” แต่แน่นอนว่า รัฐในที่นี้ไม่ได้กล่าวถึง รัฐ ในความหมายทั่วไปตามที่เข้าใจกัน นั่นคือ รัฐที่มีความหมายจำกัดอยู่แค่ รัฐบาลที่

เปรียบเทียบเสมือนตัวแทนของประเทศและการมีบทบาทในการบริหารประเทศเพียงเท่านั้น แต่ “รัฐ” ในที่นี้อยู่ภายใต้ไถ่ของกรัมนี่ โดยกรัมนี่ของรัฐ ในลักษณะแบบของครวม นั้นคือเป็นการรวมตัวกันของพื้นที่ในโครงสร้างส่วนบนสองส่วน ได้แก่ พื้นที่ของสังคมการเมืองและพื้นที่ของประชาสังคม (วัชรพล พุทธรักษา, 2557, หน้า 128-129) โดยกรัมนี่ให้ความสำคัญแก่โครงสร้างส่วนบนทั้งสองส่วนนี้อย่างมาก เนื่องจากกรัมนี่ชี้มองว่าการรวมพื้นที่โครงสร้างส่วนบนทั้งสองนี้เป็นการพยายามจะรักษาความสมดุลกันระหว่าง การใช้กำลัง (force) และการสร้างความยินยอมพร้อมใจซึ่งพื้นที่ของสังคมการเมืองเปรียบเสมือน “รัฐ” ที่มีลักษณะของการใช้อำนาจแบบบีบบังคับทางการเมืองและพื้นที่ของประชาสังคม เปรียบเสมือน พื้นที่ที่ไม่ใช่รัฐ ที่มีลักษณะของอำนาจแบบการสร้างความยินยอมพร้อมใจ โดยโครงสร้างส่วนบนทั้งสองส่วนนี้มีความเชื่อมโยงกัน ในเรื่องของการมีหน้าที่ในการสร้าง “การครองอำนาจนำ” (วัชรพล พุทธรักษา, 2557, หน้า 162) ที่ชนชั้นปกครองมักจะใช้ผ่านประชาสังคม และมักจะครอบงำโดยตรง ผ่านการออกคำสั่งโดยรัฐ , กฎหมายของรัฐ ผ่านการดำเนินการขององค์กรต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน เพื่อให้ชนชั้นปกครองอยู่เหนือชนชั้นถูกปกครองทั้งการครองอำนาจนำทางสังคมและการใช้อำนาจทางการเมืองของรัฐ ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้การวิเคราะห์อำนาจนำในแบบของกรัมนี่เน้นการวิเคราะห์โครงสร้างส่วนบนควบคู่ไปกับการเมืองของโครงสร้างส่วนล่าง

เมื่อเรากลับมาพิจารณาที่ตัวปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในกรณีการทำรัฐประหารที่พม่าในครั้งนี้ เราจะพบว่ารัฐบาลสหรัฐฯ ได้มีนโยบายหรือคำสั่งต่างๆ ออกมา เพื่อแสดงออกถึงบทบาททางการเมืองของตน อย่างเช่น ระบุว่าข้อตกลงการค้ากับพม่า, การประกาศคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อพม่า แต่แยกมาตรการคว่ำบาตรอยู่ในขอบเขตที่ไม่กระทบกับประชาชน อย่างเช่น กระทรวงการคลังของสหรัฐฯ กำหนดมาตรการคว่ำบาตรต่อบุคคลและหน่วยงานทางทหารโดยมุ่งเป้าไปที่กองทัพพม่าและผู้นำ ตลอดจนผลประโยชน์ทางธุรกิจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำรัฐประหาร, กระทรวงพาณิชย์สหรัฐฯ ประกาศควบคุมการส่งสินค้าให้กับกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกิจการชายแดน กองทัพพม่า และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่นๆ และ กำหนดมาตรการคว่ำบาตรต่อสองกลุ่มบริษัทที่ควบคุมโดยกองทัพเมียนมาร์ ได้แก่ Myanmar Economic Holdings Ltd. และ Myanmar Economic Corp. (AP NEWS, 2564), การระงับทรัพย์สินต่างๆ ในสหรัฐฯ ที่เอื้อประโยชน์ต่อรัฐบาลเมียนมา เช่น เงินสำรองของรัฐบาลพม่าประมาณ 1,000 ล้านดอลลาร์ที่ฝากเอาไว้ในธนาคารของสหรัฐฯ เพื่อป้องกันไม่ให้นายพลเข้าถึงกองทุนเหล่านี้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564), สหรัฐฯ ระงับความช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลพม่าผ่านทางหน่วยงานพัฒนาและช่วยเหลือต่างประเทศของสหรัฐฯ แต่ยังคงให้การสนับสนุนด้านการดูแลสุขภาพ กลุ่มภาคประชาสังคม และพื้นที่อื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชาวพม่าโดยตรง , กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐฯ ประกาศกำหนดให้พม่าได้รับสถานะคุ้มครองชั่วคราว (TPS) เป็นเวลา 18 เดือน เนื่องจากในพม่าเกิดการรัฐประหาร โดยทำให้ผู้มีสัญชาติพม่า (และบุคคลที่ไม่มีสัญชาติซึ่งพำนักอยู่ในพม่าเป็นประจำ) ที่ปัจจุบันพำนักอยู่ในสหรัฐอเมริกาสามารถยื่นคำร้องเบื้องต้นผ่านบริการด้านสัญชาติ

อนุพัทธ์ ท่วมอ่ำ

และการย้ายถิ่นฐานของสหรัฐอเมริกาเพื่อรับสถานะที่ได้รับการคุ้มครองนี้ได้ หรือแม้แต่ที่ทางการของสหรัฐอเมริกา มีคำสั่งอพยพเจ้าหน้าที่การทูตพร้อมครอบครัวที่ไม่ได้มีภารกิจสำคัญอพยพออกจากประเทศ (Khaosod Online, 2564) เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับนโยบายต่างๆ ที่ทางการสหรัฐฯ ได้ดำเนินการอย่างมีนัยยะต่อการทำรัฐประหารที่เกิดขึ้นในพม่า ไม่ว่าจะเป็นในประเด็นเรื่องของการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ และการทูตอย่างเป็นทางการเป็นนัยยะสำคัญ (เพื่อแสดงให้เห็นชัดว่าสถานการณ์ในพม่ารุนแรงมาก) รวมถึงการลดบทบาทด้านการช่วยเหลือของหน่วยงานที่มีความเชื่อมโยงอย่างเป็นทางการของสหรัฐฯ อย่างเช่น หน่วยงานเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศสหรัฐฯ หรือ USAID ที่ได้ทำการปรับเปลี่ยนนโยบายความช่วยเหลือ 42.4 ล้านดอลลาร์จากการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลพม่า รวมถึงการสนับสนุนการปฏิรูปนโยบายเศรษฐกิจ ไปสู่โครงการที่สนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมและภาคเอกชนแทน เราสามารถพิจารณาได้ว่าการดำเนินการเหล่านี้ ล้วนเป็นการ ใช้โครงสร้างส่วนบน ซึ่งก็คือ พื้นที่ของสังคมการเมือง ที่มี “รัฐ” ในที่นี้คือ รัฐบาลสหรัฐอเมริกา เป็นศูนย์กลางของการใช้อำนาจที่มีลักษณะของการใช้อำนาจแบบบีบบังคับทางการเมือง ผ่านเครื่องมือของรัฐ ในรูปแบบที่ถูกกำหนดออกมาเป็นนโยบายหรือมาตรการ เพื่อทำการบีบบังคับให้ประเทศพม่าดำเนินกิจกรรมตามที่สหรัฐฯ ต้องการ (กลับคืนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย) ด้วยการดำเนินการที่สอดคล้องกันกับทางรัฐบาลกลางของสหรัฐฯ อย่างเช่น หน่วยงานกระทรวงพาณิชย์สหรัฐฯ ประกาศควบคุมการส่งสินค้าให้กับกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกิจการชายแดน และหน่วยงานด้านความมั่นคงอื่นๆ ของกองทัพพม่า หรือแม้แต่ กระทรวงการคลังของสหรัฐฯ กำหนดมาตรการคว่ำบาตรต่อบุคคลและหน่วยงานทางทหารโดยมุ่งเป้าไปที่กองทัพพม่าและผู้นำ ตลอดจนผลประโยชน์ทางธุรกิจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำรัฐประหาร การดำเนินงานของหน่วยงานเหล่านี้ ที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลางสหรัฐฯ ล้วนเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับมาตรการของรัฐบาลสหรัฐฯ ที่ต้องการจะลงโทษเหล่าผู้นำกองทัพพม่าในฐานะที่ทำการรัฐประหารรัฐบาลพลเรือน

จากนัยยะสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า สหรัฐฯ พยายามจะใช้เงื่อนไขโครงสร้างส่วนบนเพื่อสร้างกระบวนการในครองอำนาจนำทางการเมือง ผ่านพื้นที่ของสังคมการเมืองในรูปแบบของอำนาจแบบบีบบังคับทางการเมือง โดยการกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ ขึ้น และบังคับใช้ผ่านหน่วยงานที่มีความเชื่อมโยงกับรัฐบาลสหรัฐฯ เพื่อแสดงถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองระหว่างประเทศต่อการทำรัฐประหารในพม่าของสหรัฐอเมริกา ในฐานะผู้นำโลกเสรีที่เชิดชูแนวคิดประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนที่ต้องกระทำการบางอย่างเพื่อต่อต้านการทำรัฐประหารที่เป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2. การครองอำนาจนำทางวัฒนธรรม

2.1 การใช้ ภาวะ ของโลกาภิวัตน์

เมื่อได้ก็ตามที่เรานึกถึง “โลกาภิวัตน์” ย่อมไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะนึกถึงได้เลยว่าโลกาภิวัตน์นั้น ทำให้สภาวะต่างๆ ของโลกเรามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เนื่องด้วย ภาวะได้สภาวะของยุคโลกาภิวัตน์ โลกนั้นมีลักษณะที่เรียกว่า “เป็นการกระชับแน่นระหว่างเวลาและสถานที่” (time – space compression) ทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือความรู้ในด้านต่างๆ ของผู้คนทั่วโลกสามารถทำได้ง่ายและฉับไวมากขึ้น ซึ่งเปรียบเสมือนกับเป็นการย่อขนาดของโลกที่มีขนาดใหญ่ให้ลงมามีขนาดเล็กลง ด้วยการทำให้โลกนั้นมีการเชื่อมต่อแบบไร้พรมแดน และไร้ข้อจำกัด ดังนั้น โลกาภิวัตน์ จึงถือได้ว่าเป็น กระบวนการที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงสังคมทั้งในระดับย่อยและในระดับโลก และมีความครอบคลุมในการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาคมโลกในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ฉับไว สามารถรับรู้เหตุการณ์ทั่วโลกได้แบบเรียลไทม์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลในด้านต่างๆ กันอย่างแพร่หลายทั่วโลกและมีความสะดวก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่อง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง รวมถึงกฎหมาย สภาวะโลกาภิวัตน์มาพร้อมกับแนวคิดเรื่องเสรีนิยมประชาธิปไตย ที่ถูกสถาปนาขึ้นมาด้วยชาติมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาที่ถือได้ว่าเป็นชาติมหาอำนาจทางด้านเศรษฐกิจและอุดมการณ์เสรีนิยมสหรัฐฯเองก็ใช้ภาวะของโลกในปัจจุบันให้เป็นประโยชน์แก่ชาติตนเองด้วยเพื่อครองอำนาจนำทางด้านวัฒนธรรมดังนี้

2.1.1 การใช้สถาบันระหว่างประเทศ

ภายใต้กระแสของโลกาภิวัตน์ที่มาพร้อมกับแนวคิดเสรีนิยม ทำให้บริบททางการเมืองของโลกนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งส่งผลให้กิจกรรมทางด้านการเมืองจากเดิมที่อยู่เพียงแค่ รัฐ - ชาติ ขยายตัวไปสู่ระดับโลกตามไปด้วย นั่นจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ระบบการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์จำต้องปรับตัวทางด้านยุทธศาสตร์ให้มีระดับที่สูงกว่าในระดับประเทศ ด้วยการให้ความสนใจไปที่ตัวแสดงอื่นๆ ที่มีใช้รัฐด้วย เพราะแม้ว่ารัฐจะยังคงมีบทบาทภายใต้สภาวะโลกเช่นนี้ แต่ในระบบการเมืองระหว่างประเทศ รัฐก็ไม่ได้เป็นตัวแสดงเดียวที่มีความสำคัญ ดังที่เราจะเห็นจากการก่อตัวขึ้นมากมายขององค์กรหรือสถาบันระหว่างประเทศต่างๆ เช่น การสถาปนาสหภาพยุโรป (European Union - EU) หรือกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund) หรือธนาคารโลก (World Bank) หรือองค์การการค้าโลก (World Trade Organization) การถือกำเนิดขึ้นขององค์การสหประชาชาติ (UN) ฯลฯ และด้วยสภาวะของโลกเช่นนี้ ก็ได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงในเรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจของรัฐ ซึ่งทำให้อำนาจในการปกครองของรัฐบาลก็ถูกลดอำนาจลงไปด้วย อำนาจทางการเมืองในการควบคุมความคิดของผู้คน จึงไม่ได้อยู่ในมือของรัฐใดรัฐหนึ่งอีกต่อไปแล้ว เพราะว่าประชาชนทั่วโลกเริ่มมีอิสระในการแสวงหาความรู้หรือตอบสนองความต้องการของตนภายใต้หลักการเสรีนิยมที่มาพร้อมกับโลกาภิวัตน์ ภายใต้สถานการณ์ในลักษณะ

อนุพัทธ์ ท้วมอ่า

เช่นนี้เองก็ได้ทำให้รัฐสูญเสียอำนาจในการตัดสินใจกำหนดนโยบายภายในด้านเศรษฐกิจของตนเองได้โดยที่ไม่สามารถคำนึงแนวโน้มระหว่างประเทศได้เลย

ดังนั้นโลกในยุคโลกาภิวัตน์จึงให้ความสำคัญต่อบทบาทของ “สถาบัน” หรือ “องค์การระหว่างประเทศ” ในฐานะ กลไก หรือเครื่องมือ ที่จะสามารถจะนำพา ให้รัฐต่างๆ มีความร่วมมือกันระหว่างรัฐทั้งหลายในระบบระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการช่วยยกระดับผลประโยชน์จากแค่ในระดับแห่งชาติก้าวไปสู่ “ผลประโยชน์ร่วมกัน” ระหว่างรัฐในระบบระหว่างประเทศ แต่ในประเด็นนี้ ก็ได้เกิดข้อวิพากษ์ตามมามากมายเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องของ “สถาบัน” หรือ “องค์การระหว่างประเทศ” ว่า แนวคิดเรื่อง “สถาบันระหว่างประเทศ” ในความเป็นจริงแล้ว เปรียบเสมือนองค์กรที่ถูกสร้างขึ้นมาเพียงเพื่อถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจเท่านั้น เนื่องจากในปัจจุบันสถาบันระหว่างประเทศนั้น ไม่อาจสามารถถือเกิดขึ้นได้โดยลำพัง แต่จำเป็นที่จะต้องอาศัยบทบาทของประเทศมหาอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยจึงจะประสบผลสำเร็จ (คีพิมพ์ ศรีบัลลังก์, 2562) และชาติมหาอำนาจที่เข้ามามีส่วนสำคัญในสถาบันระหว่างประเทศนั้นก็คือ สหรัฐอเมริกานั้นเอง ที่เห็นได้ชัดเจนเลยก็คือ กระแสโลกเสรีนิยม ที่มีประเด็นมากมาย ไม่ว่าจะเป็น แนวคิดการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ล้วนก็ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาภายใต้บทบาทของผู้นำโลกเสรี จึงมีหน้าที่เป็นผู้ผลักดันให้โลกมีพัฒนาการไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยการเป็น “ผู้สร้างกฎเกณฑ์ของโลก” เกิดการผลักดันให้ยอมรับกฎที่ว่าด้วย “ประชาธิปไตย” “การค้าเสรี” และ “การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน”

สหรัฐอเมริกามักจะมาพร้อมกับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งด้วยลักษณะภายในโครงสร้างเศรษฐกิจโลกแบบทุนนิยมที่มักจะวางกรอบพฤติกรรมของรัฐ ของชนชั้น รวมถึงกำหนดรูปแบบปฏิสัมพันธ์และการครอบงำ หรือที่เรียกว่า “ระเบียบทางเศรษฐกิจ” ด้วยเหตุนี้ทำให้ รัฐ และบรรษัทข้ามชาติ หรือแม้แต่องค์การระหว่างประเทศ ที่ถือได้ว่าเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของชนชั้นที่มีอำนาจในระบบเศรษฐกิจโลก จะต้องแสดงบทบาทตามกฎเกณฑ์แห่งเศรษฐกิจทุนนิยมระหว่างประเทศด้วย ดังนั้นจึงไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าอำนาจของทุนนิยมระหว่างประเทศเป็นตัวกำหนดรูปแบบทางการเมืองที่สำคัญของโลก (คีพิมพ์ ศรีบัลลังก์, 2562) ดังเช่นที่เราจะเห็นได้จาก กรณีที่สหรัฐอเมริกาแสดงบทบาทในการต่อต้านการทำรัฐประหารที่เกิดขึ้นในพม่า ด้วยการออกประกาศมาตรการต่างๆ เพื่อจะกดดันให้พม่ากลับไปสู่การปกครองแบบประชาธิปไตย การออกมาแสดงบทบาทของสหรัฐฯ เช่นนี้ เป็นการออกมาด้วยบทบาทของผู้นำโลกเสรีและชาติมหาอำนาจทางเศรษฐกิจชาติหนึ่งของโลก การออกมาแสดงบทบาทเช่นนี้ของสหรัฐฯ ผู้เขียนวิเคราะห์ว่า อาจจะเป็นการแสดงบทบาทเพื่อขอแรงสนับสนุนในการแสดงบทบาทเช่นนี้ จากสถาบันระหว่างประเทศ ที่มีค่านิยมร่วมกันในประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน และอาจมีลักษณะของการกดดันสถาบันระหว่างประเทศ เหล่านี้แบบกลายๆ ด้วยการใช้สถานะความเป็นชาติมหาอำนาจของสหรัฐฯ

เพื่อให้ออกมาสนับสนุนการกระทำของสหรัฐฯ รวมถึงหาแนวร่วม เพื่อเป็นการเสริมสถานะทางการเมืองระหว่างประเทศของสหรัฐฯ ให้ดูยิ่งใหญ่ขึ้นไปอีก จากสถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เมื่อสหรัฐฯ แสดงท่าทีในการต่อต้านและประณามการทำรัฐประหารในพม่า สถาบันหรือองค์การระหว่างประเทศก็มีท่าทีเฉกเช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป (EU) ได้ออกมาตรการห้ามการเดินทาง และอายัดทรัพย์สินกับบุคคล 11 ราย ที่เชื่อมโยงกับการทำรัฐประหาร, สหประชาชาติ (UN) ออกคำแถลง 2 ฉบับ แสดงความวิตกกังวลและประณามความรุนแรงต่อผู้ชุมนุมประท้วง, ประเทศนิวซีแลนด์ ระวังการติดต่อดระดับสูงกับพม่า และกำหนดมาตรการห้ามการเดินทางกับผู้นำทหาร, ประเทศอังกฤษและแคนาดา ได้ทำการอายัดทรัพย์สินและห้ามการเดินทางของนายพล ชี้นับัญชีดำ และมีมาตรการที่ป้องกันไม่ให้ความช่วยเหลือของอังกฤษช่วยเหลือรัฐบาลทหารทางอ้อม (ผู้จัดการออนไลน์, 2564)

2.1.2 การใช้แนวคิดสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย

ภายใต้กระแสอุดมการณ์เสรีนิยมที่สหรัฐอเมริกาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการครองอำนาจนำมาโดยตลอดตั้งแต่ยุคสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยที่อุดมการณ์เสรีนิยมของสหรัฐอเมริกา ได้มีบทบาทแสดงออกอย่างหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น เน้นแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน ในเชิงของการเมืองภายใต้พื้นฐานของการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตยหรือไม่ว่าจะเป็นการค้าการลงทุนแบบเสรีนิยม ซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมา นั้น แนวคิดเสรีนิยมประชาธิปไตยที่เน้นเรื่องสิทธิมนุษยชนและความเป็นประชาธิปไตย ก็ได้ถูกทำให้ฝังลึกลงไปในการบวนการทางความคิดของผู้คนในหลายๆ ประเทศ ที่สหรัฐฯ ได้เข้าไปมีส่วนพัวพันในการสนับสนุนในด้านต่างๆ ซึ่งสิ่งนี้เรียกได้เลยว่า สหรัฐอเมริกากำลังกุมอำนาจทางความรู้ รวมถึงอุดมการณ์และแนวคิดไว้ได้ โดยสิ่งเหล่านี้แสดงผลให้เห็นได้ชัดเจนสังเกตได้จาก เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ลดทอนความเป็นประชาธิปไตยใดๆ ลง เช่น การเกิดเหตุการณ์ปฏิวัติรัฐประหารหรือการปิดกั้นสิทธิ เสรีภาพ ในการเรียกร้องทางการเมือง จะเกิดกระแสการต่อต้านการกระทำนั้นๆ เสมอจากประชาชนในประเทศนั้นๆ หรือแม้แต่ต่างชาติและประเทศเพื่อนบ้านของประเทศนั้น

จากปรากฏการณ์ที่เราเห็นได้ชัดที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ในพม่า นั่นก็คือ ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์การทำรัฐประหารในพม่าโดยกองทัพพม่าแล้ว ประชาชนจำนวนมากในประเทศพม่าออกมาชุมนุมเพื่อต่อต้านการทำรัฐประหารในครั้งนี้ แต่เป็นที่น่าสนใจว่า ความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกากับพม่า ตั้งแต่สหรัฐฯ ขึ้นมามีอิทธิพลอย่างมากในโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ไม่ค่อยจะสู้ดีนัก แต่เพิ่งจะกลับมาที่มีความสัมพันธ์ที่ดีอีกครั้งเมื่อไม่นานมานี้ อย่างไม่เห็นได้ชัดที่สุดเลยก็คงจะเป็นในยุคของประธานาธิบดีบิล คลินตัน จากนโยบายของโอบามาที่เรียกว่า “Pivot to Asia” (การหมุนสู่เอเชีย) หรือ “Rebalance” (การปรับสมดุล) ที่หันมาให้ความสนใจมาสู่เอเชีย - แปซิฟิกมากขึ้น ทำให้สหรัฐฯ ดำเนินการทางการทูตในเชิงรุกกับพม่าและสร้างสัมพันธ์ไมตรีและให้ความสนใจในพม่ามากขึ้น เนื่องด้วยจากสหรัฐฯ ต้องการจะส่งเสริมประชาธิปไตยไปทั่วโลก พร้อมทั้งจะ

อนุพัทธ์ ท้วมอ่า

ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนแก่พม่าและพร้อมที่จะผ่อนคลายมาตรการการคว่ำบาตรต่อพม่าอีกด้วย (ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ, 2556) ดังที่เห็นได้จากการที่ บริษัทของยุโรปและสหรัฐไม่ได้ถูกห้ามเข้าไปค้าขาย และลงทุนในพม่าอีกต่อไป พุนจากชาติตะวันตกก็ได้เริ่มหลั่งไหลเข้าไปในพม่ามากขึ้นเรื่อยๆ (Voice online, 2555) ส่วนในยุคก่อนหน้า ความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกากับพม้ามักจะอยู่ในรูปแบบที่ สหรัฐอเมริกาคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อพม่าเสียมากกว่าและความสัมพันธ์ก็ไม่มีอะไรเป็นพิเศษ หรือ แม้แต่ในปัจจุบันที่ประเทศพม่าได้ก้าวเข้าสู่การหันหลังให้กับประชาธิปไตยอีกครั้ง เนื่องจากในประเทศ พม่าได้เกิดการทำรัฐประหารของกองทัพพม่า ทำให้สหรัฐฯ ที่มีความสัมพันธ์อันดีกับพมานับตั้งแต่สมัย โอบามา จากที่เคยสนับสนุนประชาธิปไตยในพม่าและให้ความช่วยเหลือกับพม่ามาโดยตลอด ต้องหัน กลับมาประกาศมาตรการคว่ำบาตรเพื่อลงโทษพม่าและต่อต้านการทำรัฐประหารของกองทัพพม่าในครั้งนี้ ด้วยการใช้ประเด็นทางด้านสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยมาเป็นตัวขับเคลื่อนบทบาทในครั้งนี้

ซึ่งส่วนตัวผู้เขียนมองว่าประเด็นนี้มีความน่าสนใจ เนื่องจาก ทั้งๆ ที่สหรัฐฯ และพม่า มีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ไม่เป็นมิตรกันมากสักเท่าไรในอดีต เพียงแต่ความสัมพันธ์เพิ่งมาดีขึ้น ในช่วงของรัฐบาลในยุคนาโอมิโอบามา โดยความสัมพันธ์ในช่วงที่ผ่านมา มีลักษณะแบบกระท่อนกระแท่น กัน เนื่องจากด้วยควมมีปัญหาคาระเมิดสิทธิมนุษยชนของพม่าตลอดเวลาที่ผ่านมา ทำให้สหรัฐฯ มีนโยบายที่จำเป็นในการออกมามีมาตรการลงโทษพม่าในด้านต่างๆ ความสัมพันธ์เช่นนี้จึงเป็นที่น่าแปลก ใจว่า ภายใต้ความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยดีของระหว่างสองประเทศนี้ เมื่อเกิดเหตุการณ์การรัฐประหารเกิดขึ้น ทำให้ประชาชนในพม่าถึงลุกฮือขึ้นมาต่อต้านการทำรัฐประหารในครั้งนี้เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะทั้งใน ประเทศพม่าเอง ที่ประชาชนออกมาจำนวนมากเรียกได้ว่า ทุกชนชาติพันธ์ที่เคยมีปัญหาความขัดแย้งกัน กลับมีความร่วมมือกันในประเด็นของการออกมาต่อต้านการทำรัฐประหารและส่งเสริมประชาธิปไตย หรือ แม้กระทั่งมีประชากรชาวพม่าทั้งหลายออกมาแสดงจุดยืนต้านรัฐประหารตามพื้นที่สาธารณะใน ต่างประเทศ ทำให้ประชากรพม่าส่วนใหญ่ถึงสนับสนุนแนวคิดเรื่องประชาธิปไตยของสหรัฐอเมริกา?

จุดนี้เองผู้เขียนจึงวิเคราะห์ว่า ช่วงตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ความสัมพันธ์ระหว่างพม่าและ สหรัฐอเมริกาที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่ไม่ค่อยจะดีนั้น ล้วนอยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพพม่าแทบ ทั้งสิ้น โดยนับตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1962 – 1988 ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของนายพลเนวิน, ปี ค.ศ. 1988-2007 ภายใต้คณะเผด็จการทหาร SLOG และ SPDC (ประชาไท, 2550) และรัฐบาลของนายพลเต็งเส่ง (ก่อนเกิดการเลือกตั้งในปี 2010) ดังจะเห็นได้ว่า พม่าในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น ต้องอยู่ภายใต้การ ปกครองของทหารมาตลอดรวมระยะเวลาประมาณ 48 ปี และขณะภายใต้การปกครองของเผด็จการ เหล่านี้ก็มีปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยตลอด จนเป็นเหตุทำให้สหรัฐฯ และชาติ ที่สนับสนุนแนวคิดเสรีนิยมต้องออกมาตราการลงโทษพม่าบ่อยครั้ง สหรัฐฯ จึงต้องเริ่มดำเนินการมาตรการ เพื่อลงโทษประเทศพม่า เพื่อหวังให้พม่าปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการปกครองหันมาสู่ระบอบประชาธิปไตย

ดังนั้นผู้เขียนจึงมองว่า ความสัมพันธ์ไม่ดีที่เกิดขึ้นระหว่างสองประเทศนี้นั้นล้วนแล้วเป็นความขัดแย้งกันระหว่างชนชั้นนำที่ปกครองประเทศพม่าซึ่งก็คือ คณะทหารระดับสูงกับประเทศสหรัฐอเมริกาเสียมากกว่า ความสัมพันธ์ที่ไม่ดีนั้นไม่ได้รวมประชาชนพม่าเข้าไปในสมการด้วย ประกอบกับจากเหตุการณ์ในอดีตที่ผ่านมาทั้งหมดในยุคที่คณะเผด็จการทหารครองอำนาจในพม่า จะพบได้ว่า มีหลายครั้งที่ประชาชนนั้นไม่ยอม เนื่องจากรู้สึกถูกกดขี่มานาน ทำให้ประชาชนรู้สึกโหยหาการถูกปลดปล่อยจากการกดขี่นี้

ดังที่เห็นได้จาก เมื่อปี ค.ศ. 2008 ที่หลังจากพม่าถูกกดดันจากนานาชาติ (รวมถึงสหรัฐฯ) ในการกดดันให้รัฐบาลทหารในขณะนั้นจัดให้มีการเลือกตั้ง จนรัฐบาลทหารขณะนั้นเปิดทางให้มีการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 2011 ทำให้หลังจากการเลือกตั้งสำเร็จ เกิดการปฏิรูปประเทศต่างๆ มากมายหลายด้าน นอกจากจะส่งผลต่อการพัฒนาภายในประเทศที่แล้ว ยังส่งผลสำคัญต่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศพม่าอีกด้วย อีกทั้งยังเป็นการเปิดประเทศให้ทุนต่างชาติเข้ามาลงทุน ดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับพม่ามากขึ้น ทำให้พม่าได้รับการยอมรับจากบรรดานานาชาติและได้รับการผ่อนคลายมาตรการคว่ำบาตรทางการค้าทางเศรษฐกิจและทางด้านการลงทุนที่กำหนดขึ้นโดยสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา ส่งผลทำให้เศรษฐกิจของพม่ามีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง (ลีอชา การณ์เมือง, 2560) เมื่อการเปิดประเทศให้มีระบบการตลาดที่มีความเสรีมากขึ้น ประเทศพัฒนาในด้านต่างๆ ขึ้นแบบผิดหูผิดตา เมื่อเทียบกับยุคทหารครองอำนาจ ประเทศมีความเป็นประชาธิปไตย อีกทั้งชีวิตประชาชนกินดีอยู่ดีมากกว่ายุคทหารครองอำนาจ

เหตุใดประชาชนจึงจะไม่ชอบแนวคิดแบบเสรีนิยม เมื่อกลับมาลองพิจารณาอย่างถ่วงถี้ โดยหากเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนจากระบบการปกครองสองอย่าง นั่นคือ เผด็จการทางทหารกับการปกครองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตยที่เป็นแนวคิดสากลและทำให้ชีวิตการเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ประชาชนจะเลือกแบบไหน คำตอบก็คงเห็นได้ชัด จากปรากฏการณ์การเมืองที่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการรัฐประหารโดยกองทัพพม่าครั้งล่าสุดเมื่อไม่นานมานี้ นั่นคือ ประชาชนที่จะเรียกได้เลยว่าแทบทุกหย่อมหญ้าในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่รวมตัวกันเพื่อต่อต้านการรัฐประหารครั้งนี้ รวมถึงนักศึกษา พระสงฆ์ บาทหลวง หรือแม้แต่ประชาชนทั่วไป ดังนั้นหากจะสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนประกอบกับแนวคิดเสรีนิยมประชาธิปไตยที่สหรัฐฯพยายามใช้ในการคว่ำบาตรหรือเข้ามามีบทบาทต่อพมานับตั้งแต่อดีตมาโดยตลอด แม้จะไม่มีผลต่อชนชั้นนำทางการเมืองซึ่งก็คือคณะทหาร ในการยอมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมือง แต่กลับมีผลซึมซับเข้าไปถึงประชาชนพม่าจำนวนมากที่ต้องทนทุกข์กับเผด็จการทหารร่วมเกือบ 50 ปี การใช้แนวคิดสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยของสหรัฐฯตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงส่งผลให้เห็นได้ชัดจากพฤติกรรมต่อต้านการรัฐประหารของประชาชนชาวพม่าทั้งหลาย

สรุป

จากการพยายามทำความเข้าใจในกระบวนการในการครองอำนาจนำของสหรัฐอเมริกาภายใต้บริบทของการเข้าไปมีบทบาทในการต่อต้านการรัฐประหารในพม่า จะเห็นได้ว่า กระบวนการในการครองอำนาจนำของสหรัฐอเมริกา สหรัฐใช้กระบวนการอยู่ 2 รูปแบบ ในการครองอำนาจนำ ที่เป็นส่วนผสมกันของอำนาจแบบบีบบังคับกับการสร้างความยินยอมพร้อมใจ นั่นคือ การครองอำนาจนำทางการเมือง และการครองอำนาจนำทางวัฒนธรรม โดยที่ภายใต้กระบวนการครองอำนาจนำทางการเมืองของสหรัฐพบว่า สหรัฐ ใช้กระบวนการในโครงสร้างส่วนบนเพื่อสร้างกระบวนการในครองอำนาจนำทางการเมืองผ่านพื้นที่ของสังคมการเมืองในรูปแบบของอำนาจแบบบีบบังคับทางการเมืองโดยการกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ ขึ้น และบังคับใช้ผ่านหน่วยงานที่มีความเชื่อมโยงกับรัฐบาลสหรัฐ เพื่อแสดงถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองระหว่างประเทศต่อการทำรัฐประหารในพม่า ในส่วนของกระบวนการครองอำนาจนำทางวัฒนธรรม สหรัฐ ใช้สถานะของโลกาภิวัตน์ให้เกิดประโยชน์ ด้วยการใช้กระบวนการผ่าน 2 ประเด็น นั่นคือ 1. การใช้สถาบันระหว่างประเทศ เนื่องจากในยุค โลกาภิวัตน์ได้ให้ความสำคัญต่อบทบาทของ “สถาบัน” หรือ “องค์การระหว่างประเทศ” เป็นอย่างมาก ในฐานะ กลไก หรือเครื่องมือ ที่จะสามารถจะนำพา ให้รัฐต่างๆ มีความร่วมมือกันระหว่างรัฐทั้งหลายในระบบระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการช่วยยกระดับผลประโยชน์จากแค่ในระดับแห่งชาติก้าวไปสู่ “ผลประโยชน์ร่วมกัน” ระหว่างรัฐในระบบระหว่างประเทศ และ 2. การใช้ประเด็นที่เป็นสาระสำคัญของกระแสเสรีนิยมประชาธิปไตย นั่นก็คือ ในเรื่องของความเป็นประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน มาเป็นตัวชูโรงในการสร้างการครองอำนาจนำทางวัฒนธรรม ด้วยการใช้อำนาจแบบการสร้างความยินยอมพร้อมใจ จะเห็นได้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง นั่นคือ ประชาชนชาวพม่านั้นออกมาต่อต้านการทำรัฐประหารจำนวนมาก ส่วนนี้ก็คงจะเรียกได้ว่าการครองอำนาจนำทางวัฒนธรรมที่ชูประเด็นเรื่องประชาธิปไตยและแนวคิดสิทธิมนุษยชน ได้ผล แต่ก็อาจจะคำนึงถึงบริบทรอบๆ ด้วย อย่างเช่น ประกอบกับบริบททางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศพม่าที่มีความต่างชัดเจนระหว่าง เศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตประชาชน ในยุคทหารเรืองอำนาจ กับยุคที่ประเทศพม่ามีประชาธิปไตย ก็มีผลสำคัญที่ทำให้ประชาชนออกมาต่อต้านการจะกลับมาใช้อำนาจอีกครั้งของเหล่าทหาร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2551). สายธารแห่งนักคิดทฤษฎี เศรษฐศาสตร์การเมืองกับการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ. (2556). *สานสัมพันธ์พม่า - สหรัฐฯ: ไม่มีมิตรแท้และศัตรูถาวร*. วันที่ค้นข้อมูล 10 มีนาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/507716>
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2549ก). *รัฐ-ชาติกับ (ความไร้) ระเบียบโลกชุดใหม่*. กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2549ข). *อำนาจไร้พรมแดน: ภาษา วาทกรรม ชีวิตประจำวันและโลกที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: วิชาษา.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). *มาตรการคว่ำบาตรพม่า หมดหนักจากชาติตะวันตก*. วันที่ค้นข้อมูล 25 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/news/foreign/>
- ประกิต ประสิทธิ์ศุภผล. (2558). ประชาธิปไตยในยุคโลกาภิวัตน์. *วารสารศาลรัฐธรรมนูญ, สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ*, 17(51), 64-74.
- ประชาไท. (2550). *โฉมหน้าเผด็จการพม่า จาก SLORC ถึง SPDC และความหวังประชาชน*. วันที่ค้นข้อมูล 30 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก <https://prachatai.com/journal/2007/10/23757>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564). *หลายชาติร่วมประณามทหารพม่า ออกมาตรการคว่ำบาตรเหล่านายพลบีบให้ยกเลิกรัฐประหาร*. วันที่ค้นข้อมูล 25 เมษายน 2564. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/indochina/detail/9640000027797>
- ลีอชา การณ์เมือง. (2560). พัฒนาการการปฏิรูปทางการเมืองของประเทศพม่าในช่วงปี ค.ศ. 2008 - 2014. *Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(3), 1100-1111.
- วัชรพล พุทธรักษา. (2550). *แนวความคิดการครองอำนาจนำ (Hegemony) ของกรัมสกี (Gramsci) : บททดลองเสนอในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองไทย*. บทความนำเสนอในการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ครั้งที่ 8 ณ ศูนย์ประชุมนานาชาติไบเทค บางนา วันที่ ธันวาคม 2550.
- วัชรพล พุทธรักษา. (2557). *บทสำรวจความคิดทางการเมืองของ อันโตนิโอ กรัมสกี*. กรุงเทพฯ: สมมติ.
- ศิพิมพ์ ศรีบัลลังก์. (2562). *บทสำรวจทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเบื้องต้น*. *วารสาร นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ*, 10(1), 53-77.
- สมลักษณ์ ศรีราม และอุดมพร ธีระวิริยะกุล. (2559). สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับการครองอำนาจนำทางการเมืองในกัมพูชา. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 4(2), 94-112.

อนุพัทธ์ ท้วมอ่า

อัปดุลเลาะ วันอะฮ์หมัด. (2559). การถูกละเมิดสิทธิของโรฮิงญาในประเทศพม่า คือการก่ออาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ. วันที่ค้นข้อมูล 24 กุมภาพันธ์ 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.fatonline.com/3125>

เอนกชัย เรื่องรัตนากร. (2555). การเมืองของมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาต่อพม่า. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

AP NEWS. (2564). *Stepping up Myanmar coup penalties, US suspends trade deal*. Retrieved July 14, 2021, from <https://apnews.com/article/aung-san-suu-kyi-global-trade-myanmar-asia-katherinetai52ca0e22231ddd702043240054d98c19?fbclid=IwAR1kJVhmEon5Qh3we-y0LMBCfpMwkBhORq7abUn3TjXGBel-fEfrbA8uasc>

BBC NEWS. (2564). *รัฐประหารเมียนมา : ทำไมต้องทำตอนนี้ แล้วจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป*. วันที่ค้นข้อมูล 24 กุมภาพันธ์ 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/international-55885495>

CNN. (2564). *What's happening in Myanmar and what the Biden administration is trying to do about it*. วันที่ค้นข้อมูล 14 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://edition.cnn.com/2021/04/13/politics/myanmar-explainer-us/index.html>

Herman, S. (2557). ประเด็นเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่านั้นน่าจะเป็นหัวข้อที่ได้รับความสนใจช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน. วันที่ค้นข้อมูล 24 กุมภาพันธ์ 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.voathai.com/a/asean-myanmar-ro-6nov14/2511520.html>

Khaosod Online. (2564). *พม่าสังเวยปราบมีอบพุ่ง 520 ศพ สหรัฐสั่งอพยพทูต ญี่ปุ่นระงับอีกช่วยเหลือกิจการ*. วันที่ค้นข้อมูล 11 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://www.khaosod.co.th/around-the-world-news/news_6243838

The White House. (2564). *FACT SHEET: Biden-Harris Administration Actions in Response to the Coup in Burma*. วันที่ค้นข้อมูล 11 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/02/11/fact-sheet-biden-harris-administration-actions-in-response-to-the-coup-inburma/?fbclid=IwAR3zIKNB3NVXTDYeDP77dlQnEXTzOGzmyqbWr_Ho87wHvRvx3nGROr9RdM

U.S. Department of State. (2564). *U.S. Relations with Burma*. วันที่ค้นข้อมูล 11 กรกฎาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.state.gov/u-s-relations-with-burma/>

Voice online. (2555). ซีอีโอรัฐเบียดสิทธิพลจีนในพม่า. วันที่ค้นข้อมูล 10 มีนาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.voicetv.co.th/read/56718>

Wai Yan Phone. (2557). การละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่าและบทบาทของชาตินิยมแห่งพระพุทธศาสนา. วันที่ค้นข้อมูล 24 กุมภาพันธ์ 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.openglobalrights.org/human-rights-abuse-in-burma-and-role-of-buddhist-nationalism/?lang=Thai>